

EGLUTĖ

ZUVOME DEL TEVYNĖS.

NIEKAS NETURI
NDIDESNĖS
MEILĖS KAIPTA
JEI KAS GULDO
SAVO GYVYBĖ
UŽ SAVO PRIE-
TELIUS

1957 LAPKRITIS Nr. 9

Redaguoja:

Dr. A. Šerkšnas

Leidžia:

Lietuvių Kultūros Institutas

Administruoja:

Nekalto Prasidėjimo Seserys

Prenumerata:

Metams: \$4.00, Atskiras numeris 40 centų.

Pinigus, užsakymus ir adresų pakeitimus siųsti:

EGLUTĖ, Immaculate Conception Convent, R.F.D. 2, Putnam, Conn.

Raštus siųsti ir visais redakcijos reikalais kreiptis:

Dr. A. Šerkšnas, 301 Silas Deane Hwy., Wethersfield, Conn.

TURINYS

1. LAPKRIČIO MĖNUO	257
2. Putinas, AMŽINĄ ATILSI	258
3. J. Daumantas, PARTIZANAI	259
4. PARTIZANŲ DAINA	260
5. Irena Kačinskaitė, PARTIZANAI	261
6. Stasys Raštikis, LIETUVOS KARIUOMENĖ	262
7. Antanas Vaičiulaitis, VĖLINIŲ ŠVENTĖ	264
8. Pranė Tekutienė, RŪTELĖS SAPNAS	265
9. Alphonse Daudet, PONO SEGENO OŽKA	266
10. Žmonių pasaka, TRYS BROLIAI	272
11. ATŽALĖLĖS	274
12. Romualdas Kisieličius, SVETIMAME MIESTE	276
13. J. Žadeikis, ARMONIKA	277
14. JUOKAI	279
15. MİSLĖS	282
16. KLAUSIMAI — ATSAKYMAI	284
17. V. Jonikas, SKAMBĖKIT MANO KANKLĖS	285
18. L. Čepienė, PASAKA APIE EGLELĘ VERKSNELĘ	286
19. V. Jonikas, PŪČIA VĖJAS	288

EGLUTĖ — THE LITTLE FIR. Magazine for children. Published monthly, except during July and August, by the Lithuanian Cultural Institute. Office of Publication, Immaculate Conception Convent, R.F.D. 2, Putnam, Conn. Editor: Dr. A. Šerkšnas, 301 Silas Deane Hwy., Wethersfield, Conn. November, 1957. Vol. 8, No. 9. Subscription: \$4.00 yearly. Single Copy 40¢. Entered as second-class matter at the post office in Putnam, Conn.

Immaculata Press

LAPKRIČIO MĖNUO

Lapkritis — lietuvių tautai labai reikšmingas mėnuo. Daug lietuviams svarbių dalykų yra įvykę lapkričio eigoje arba jo išvakarėse.

Lapkričio mėnesį įvyko Vilniaus Didysis seimas, lapkričio mėnesį pradėjo veikti pirmoji Nepriklausomos Lietuvos vyriausybė, lapkričio mėnesį buvo įkurta Lietuvos kariuomenė. Tai džiaugsmingi įvykiai.

Šalia šitų gi — lapkričio mėnesį įvyko baisiosios Kražių skerdynės, lapkričio išvakarėse Lietuva neteko savo sostinės Vilniaus, lapkričio išvakarėse į Lietuvą buvo galutinai įvestos sovietų įgulos, lapkričio išvakarėse pradėtos rusų baisios kovos prieš Lietuvos partizanus. Net mūsų Vytautas Didysis mirė irgi lapkričio išvakarėse.

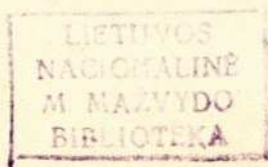
Lapkričio mėnesį lietuviai visada pradėdavo šventųjų ir savo mirusiųjų prisiminimu. Tai Visų šventųjų šventė, lapkričio 1 d., ir Vėlinės, lapkričio 2 d.

Nepriklausomybės kovose žuvę Lietuvos kariai yra viena mirusiųjų grupė, kuriai lietuvis lenkia galvą Vėlinių dieną. Jie savo gyvybėmis užmokėjo už tai, kad Lietuva daugiau kai du dešimtmečiais buvo nepriklausoma ir laisvai galėjo kurti savo kultūrą.

Žuvę Lietuvos partizanai kovose su didžiausiu žmonių priešu — rusišku komunizmu — yra antroji mūsų mirusiųjų grupė, kuriai visų lietuvių pagarba siunčiama Vėlinių dieną. Per jų aukas pasaulis pajuto, kad lietuvių tauta verta nepriklausomybės.

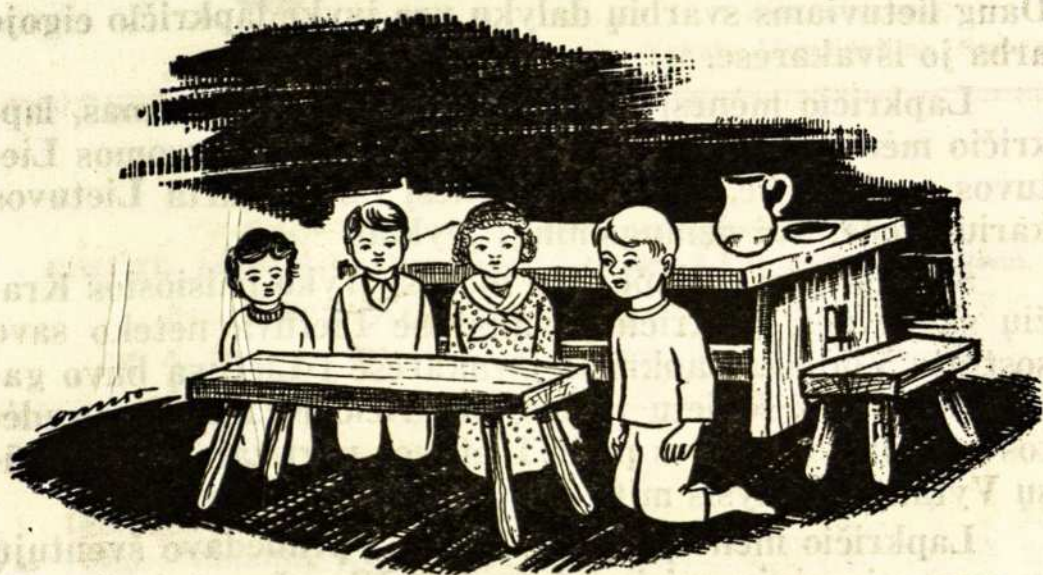
Ir pagaliau — visi tie, kurie buvo rusų nukankinti pačioje tėvynėje ar tolimame Sibire. Jie savo gyvybes atidavė tam, kad įrodžius, jog lietuvių tauta nėra vergų tauta. Geriau mirti negu vergauti.

Pridėjus prie čia suminėtųjų visus kitus mūsų mirusiųjų — protėvius, tėvus, brolius, draugus ir pažįstamus — kuriems taip pat priklauso mūsų pagarba, turime tikrą Vėlinių prasmę. Amžiną atilsį duok jiems Viešpatie.

AMŽINĄ ATILSĮ

PUTINAS

Nuliūdo kapais apsiklojus Tėvynė,
Ir motinos išverkė šviesias akis,
Bet sūnūs, kuriuos karo šmėkla nuskynė,
Deja, iš šaltųjų kapų neatgis.

Dėl žuvusių brolių skausminga malda
Teparakalba mūsų širdis suspausta —
Suteik nekaltai nužudytiems, o Viešpatie,
Amžiną atilsį.

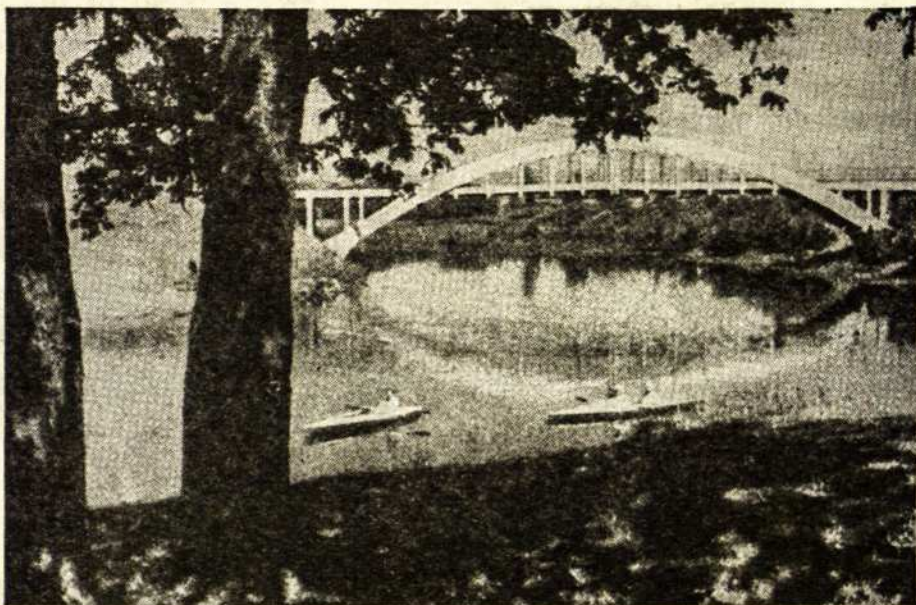
Ir mus, ištremtuosius, globok, Visagali;
Ir čia žudo vargas tėvynės vaikus;
Plačiai išblaškytų po svetimą šalį
Išdygo ne vienas jau kapas brangus.

Dėl žuvusių brolių skausmuos ir varguos
Malda vien mūs kenčiančias sielas paguos, —
Suteik čionai žuvusiems broliams, o Viešpatie,
Amžiną atilsį.

PARTIZANAI

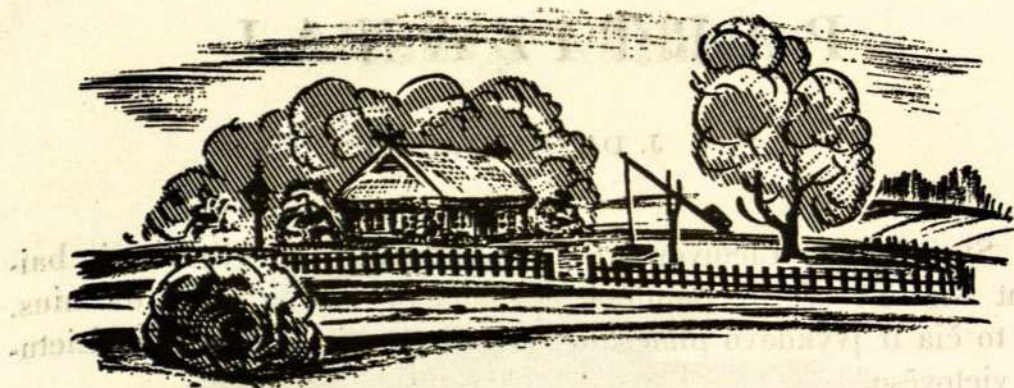
J. DAUMANTAS

Šiaurės rytų Lietuvos miškai, pradedant nuo Vilniaus ir baigiant Naručio ežeru, glaudė bene gausiausias partizanų dalinius. Dėl to čia ir įvykdavo platesnio masto kautynių, negu kitose Lietuvos vietovėse.

1945 metais kovo mėnesį kapitono G. vadovaujama apie 800 vyrų partizanų grupė susikovė su stipriomis rusų pajėgomis. Kautynėse dalyvavo dvi enkavedistų divizijos, iš kurių kovos lauke krito apie 800 karių. Žuvusių partizanų skaičius siekė 150 vyrų. Kovos metu buvo sunkiai sužeistas dalinio vadas. Po jo vadovavimą perėmė Žalgiris.

Po šių kautynių dalinys, atsipalaidavęs nuo persekiojimo, pasitraukė net už Naručio ežero, pasiekdamas Gudijos sritis. Čia jam beviešint, pavyko sueiti į kontaktą su veikiančiais gudų partizanais. Gudai stokojo geros vadovybės ir organizacinių gabumų. Tai jiems teikė neorganizuotų, nuo bado besiginančių bandų atspalvį, neturinčių aiškaus politinio pobūdžio uždavinių. Jie kovojo, būdami materialistiškai nepatenkinti esama santvarka.

PARTIZANŲ DAINA

*Ilgai remis dar pušys dangų,
Ilgai šilas oš —
Tu nežvelk daugiau pro langą, —
Neateisiu aš.*

*Išeinu, — gal nebegrišiu
Per laukų marias.
Kai žydės antru kart vyšnios —
Gal nebus manęs ...*

*Tu viena prie lango rymai,
Nevaldai jausmų,
Aš su tėviškės arimais
Dalinuos skausmu.*

Žalgiris, nuo mažens augęs gudams artimose srityse, neblogai žinojo jų kalbą, jų gyvenimą ir psichologiją, taip kad savo buvoji-
mą Gudijoje išnaudojo perorganizuoti ir sucementuoti šio daugiau
plėšikiško pobūdžio judėjimą, stengdamasis jam duoti politinio
atspalvio. Gudams buvo nušviečiamas Lietuvos partizanų susitvar-
kymas, veiklos metodai ir politiniai tautiniai siekiai. Pradžioje gu-
dams patiko mūsų susitvarkymas, net pavyko sudaryti ten aptiktų
dalinių bendrą vadovybę. Tačiau ši tvarka truko tol, kol Žalgiris
su savo dalinių ten svečiavosi. Jam pasitraukus į Lietuvą, suiro ir
nustatytoji tvarka. Ją sugriovė politiniai ir organizaciniai nepribren-
dusios vadovybės ginčai ir aukštesnių uždavinių užmiršimas.

PARTIZANUI

IRENA KAČINSKAITĖ,

Vokietija

Mielas Broli Partizane,

Tu žuvai žalių Lietuvos miškų gludumoje, gindamas Tėvynę ir jos laisvę. Priešas net ir Tavo naują kapą sutrypė. Niekas nepastato ant jo balto kryželio, o sesė ar mylimoji neranda, kur pasodinti darželio gėlių. Užtat mes, katalikiškoje jaunimo stovykloje svetimijoje žemėje susirinkę, įsiklausę į žalių pušų ošimą, prisimeiname Tave.

Kai pušys šį vakarą kalbėjo maldą, mes visu būriu, su žvakelėmis ir žibintais rankose, su meile ir ilgesiu širdyse, atėjome Tavęs paminėti. Vainikais ir gražiausiomis gėlėmis išpuošėme Tavo guolį ir pastatėme lauko kryželį. Suskambėjo ta pati liūdna daina "Kam leidai, motule, kam leidai", kurią Tu ne kartą tyliai niūniavai. Poetų žodžiais išreiškėme Tėvynės meilės grožį ir Tavo aukos prasmę.

Tylūs ir susikaupę atsisveikinome su Tavo kapu, o lūpos vis šnabždėjo: "Amžiną atilsį suteik jiems, Viešpatie". Mes tikime, kad Tu radai amžinąją ramybę Viešpatyje, ir Tavo auką Jis įrašė į Amžinybės Knygas.

Ilsėkis ramiai, Partizane, o kai grįšim į savo žemę, mes išpuošim nevystančiom gėlėm Tavo kapą. Savo širdyse pastatysim paminklą, tvirtesnį už granito. Jame bus amžinai įrašyta: "Nėra didesnės meilės, kaip aukoti savo gyvybę už brolius ir laisvę!"

LIETUVOS KARIUOMENĖ

STASYS RAŠTIKIS

Nepriklausomoje Lietuvoje per dvidešimt su viršum metų lapkričio 23-čioji diena būdavo minima, kaip Lietuvos kariuomenės šventė. Mat, tą dieną, t. y. 1918 m. lapkričio 23 d., Lietuvos sostinėje Vilniuje buvo išleistas pirmasis įsakymas atgimusios Lietuvos kariuomenei. Taigi tai buvo oficiali mūsų kariuomenės pradžia.

Kovose už Lietuvos nepriklausomybę Lietuvos kariuomenė atliko labai svarbų uždavinį. Ji apgynė jaunos besikuriančios Lietuvos respublikos laisvę ir nugalėjo visus tada mūsų žemę puolusius priešus — rusų bolševikus, vokiečių bermontininkus ir lenkus. Kova buvo sunki. Ji pareikalavo daug kruvinų aukų. Ir tos aukos drąsiai buvo sudėtos ant Lietuvos laisvės aukuro. Apie pusantro tūkstančio geriausių mūsų karių, karininkų ir kareivių, paguldė savo galvas kruvinų kautynių laukuose; keli šimtai karių visai neteko sveika-

tos ir liko karo invalidais; keli tūkstančiai karių buvo sunkiai ar lengviau sužeisti. Kova buvo atkakli, sunki ir nelygi, bet tikslas buvo pasiektas: Lietuva liko laisva ir nepriklausoma valstybė. Kova buvo laimėta, nes visa tauta tada vieningai stojo savo laisvę ginti. Išoriniuose ir vidaus frontuose tada kovojo visi — jauni ir seni, vy-

rai ir moterys, inteligentai ir beraščiai, ūkininkai ir darbininkai, profesoriai ir studentai, mokytojai ir moksleiviai, politikai ir kariai, prityrę veteranai ir vos subrendę jaunuoliai, pasauliečiai ir dvasininkai, įvairių politinių įsitikinimų bei organizacijų atstovai. Žodžiu, visi. Tai buvo vieningas visos lietuvių tautos žygis už savo protėvių žemę, už savo tautos laisvę ir už savo valstybės nepriklausomybę. Tėvynės meilė, tautinė vienybė, pasiryžimas ir kovos dvasia padarė beveik stebuklą.

Kovoms už Lietuvos nepriklausomybę pasibaigus, vieni kariai grįžo į civilinį gyvenimą, dirbti tautos kūrybai ir pažangai, kiti liko ir toliau tarnauti savo kariuomenėje.

Taikos metu Lietuvos kariuomenė buvo tartum skydas, kurio priedangoje galėjo labai gražiai pasireikšti visos tautos pažanga ir kūryba.

Bet ir pati kariuomenė taikos metu neilsėjosi ant laurų. Ji dirbo, ir labai sunkiai dirbo, besirengdama ateičiai. Ji pati mokėsi, modernėjo, ginklavoosi fiziniais ir moraliniais ginklais. Per visą laiką per jos eiles perėjo apie 300.000 lietuvių vyrų, kurie buvo paruošti krašto gynybai, buvo sustiprinti kūniškai ir dvasiškai ir paruošti civiliniam gyvenimui, nes daugeliui tų vyrų kariuomenė davė naują specialybę ar amatą į rankas. Plačiai buvo išvystytas karių švietimo darbas. Paskiausiais nepriklausomybės laikais į kariuomenę atvykstančių naujokų tarpe dar būdavo iki 5—7% analfa-

VĖLINIŲ ŠVENTĖ

ANTANAS VAIČIULAITIS

Šiandien, susitelkę savo dvasioje, visi lietuvių tautos sūnūs ir dukterys atsimena savo mirusiųosius, savo tėvus ir protėvius, savo artimuosius ir brangiuosius, kurie atsiskyrė ir nuėjo į vėlių šalį, atgulę geltonoje mūsų tėviškių smiltyje.

Mūsų atminimuose, mūsų dvasioje ir maldose, šiandien susirenka jie visi — mūsų tėvai ir motinos, mūsų broliai ir seserys, kurių čia nėra ir kurių kaulai guli tėviškės žemėje, pašlamant beržams ir švokščiant eglėms.

Į mus ateina vėlės visų tų, kurių mirties valandą, kada jie stojo prieš savo Viešpatį ir Dievą, neapraudojo nei tėvas, nei motina, nei mielieji kūdikiai, gimę iš jų kūno ir kraujo. Prieš mus stovi visi tie, kurie mirė atšiauriuose Sibiro plotuose, išplėsti iš savo krašto ir savo žmonių. Prie jų kapo neatėjo brangioji gentis ir neužbėrė gimtosios smilties ant jų grabo. Jie guli tenai, žiaurių speigų ir nedėkingame krašte, — kilnios aukos už savo šalį, už savo žmones ir už savo tikėjimą.

Pabūkime šią valandą su jais, pasiguoskime ir pakuždekime jiems, kad lietuvių tauta amžiais neužmirš jų kančios, jų aukos ir

betų, t. y. nemokančių nei skaityti nei rašyti. Iš kariuomenės išeidami į atsargą, visi šie vyrai jau nebuvo beraščiai. Nemažas skaičius moksleivių ir studentų gaudavo iš kariuomenės stipendijas ir galėdavo studijuoti aukštuosius mokslus Lietuvos ir užsienio universitetuose ir kitose aukštose mokyklose. Juk ne paslaptis, kad ir šiandien lietuvių tremtinių tarpe turime ir tokių gerų profesorių, garsių gydytojų ir kitų aukštos kvalifikacijos specialistų, kurie už įsigytą mokslą turi būti dėkingi Lietuvos kariuomenei.

Graži ir garbinga buvo Lietuvos kariuomenė.

jų meilės didumo. Jie yra lietuvių tautos pažiba, kentėtojai ir vainikas. Jų kaulai yra brangiausia lietuvių tautos relikvija, kuri per laikų laikus žadins ir stiprins savo tautiečių širdis. Nežinomas ateities dainius ateis prie jų menko, jokių ženklų nepažymėto kapo ir jiems sugiedos savo tautos raudą ir išsakys josios meilės žodžius.

Tegul amžina ramybė šviečia jų sieloms!

Jos neatplėšiamos gyvena lietuvių širdyje ir jį stiprina. Jos stovi sykiu su tais, kurie Lietuvos giriose kovojo ir krito ant gimtosios samanos, savo gyvybes padėję už tėvynės laisvę, už savo žmones ir už savo sodybų kryžius. Jie, ūksmingųjų Lietuvos girių partizanai, yra šiandieniniai savo tautos didvyriai ir viltis. Ir mirę, jie nesiliauja kovoję ir nešę drąsos pavyzdį. Jų auka, prakilnios jų sielos šiandien galingu balsu byloja ir šaukia lietuviui, kur jisai bebūtų, kad yra neišpasakytos gėlos ir sielvarto šalis, kuri kovoja dėl savo laisvės ir dėl savo šviesos. Jų balsas eina per visą žemę ir gyvena nuolat didėjančia jėga.

RŪTELĖS SAPNAS

PRANĖ TEKUTIENĖ

Trijų metų mūs Rūtelė,
nieko negalvoja.
Šokinėdama linksmutė,
rankutėm suploja.

Tik ilgu Rūtai tėvynės,
kuri toli liko,
nors ji buvo dar mažytė,
kai iš ten išvyko.

Neprisimena Kalėdų
jaukioj tėviškėlėj,
tik sapnavo, kad ten skrido
sparnais plaštakėlės.

Ten kvepėjo Kūčių šienas,
šližikai byrėjo,
su kviečiais aguonų pienas
per smakrą varvėjo.

PONO SEGENO OŽKA

ALPHONSE DAUDET

Iš prancūzų kalbos išvertė

JUOZAS KONČIUS

Tu vis toks pat nelaimingas, mano Gringuarai. Štai, tau siūlo žurnalisto vietą prie vieno garsaus Paryžiaus laikraščio, o tu lyg niekur nieko išdrįsti ją atmesti. Tik pagalvok, nelaimingas vaike, ana, va, tavo skylėta kepurė, tavo atbrizgusios kelnės ir iš bado išblyškęs veidas. Štai, kur tave nuvedė dailiųjų rimų aistra. Štai, kiek tau atsiėjo dešimt lojalių tarnybos metų pono Apollono puslapiuose. Ir tu nejauti galop jokio gėdos jausmo? Tapk žurnalistu, nenaudėli. Pagalvok, tu uždirbsi apvalią sumelę rausvų ekių, tu valgysi pietus pas garsųjį Brebant ir tu galėsi drąsiai pasirodyti kasdien tarpe pirmųjų su nauja plunksna savo beretėje.

Ne, tu nenori. Tu linkęs likti laisvas ir ištikimas pats sau iki galui. Tai ką, paklausk tada tos trumputės istorijėlės apie pono Segeno ožką. Tu pamatysi tada, kiek kaštuoja laisvė.

Ponas Segenas niekad neturėjo laimės su savo ožkomis. Jis jas visas prarado tuo pačiu būdu: vieną gražų rytą jos nutraukdavo virvę ir išbėgdavo į kalnus, o ten aukštumoje jas sudraskydavo vilkai. Nei jų šeiminko meilė, nei vilkų baimė niekas jų nesulaikė. Tai buvo, sakytum, ožkos apsisprendusios, už viską labiau trokštančios gryo oro ir laisvės. Gerasis ponas Segenas, kuris nesuprato šių galvijų charakterio, visai nusiminė ir pasakė pats sau:

— Dabar jau galas. Ožkos nerimsta pas mane ir aš jų nei vienos neišsaugosiu.

Tačiau, praradęs šešias ožkas, tuo pačiu būdu jis vis tik nepametė vilties ir nusipirko septintą. Šį kartą jis pasirūpino išsirinkti visai jauną, kuri galėtų pas jį geriau apsiprasti. O, Gringuarai, kokia graži buvo ši pono Segeno mažoji ožka. Kaip žavingai ji atrodė savo meiliomis akimis, puskarininkio barzdele, savo juodomis žvilgančiomis nagomis, užrietais ragais ir savo baltu kailiu, kuris ją dengė; galop meili ir jauki ji buvo: leidosi melžiama visai nejudėdama, nei neįkeldama į dubenį kojos, — tai buvo tikra mažutės ožkos meilė. Ponas Segenas savo namo užpakaly turėjo vešlią ganyklą. Čia jis ir atvedė savo naująją pensionatę. Jis ją pririšo prie kuolo gražiausioje vietoje parūpindamas jai gan ilgą virvę. Kartas nuo

karto jis ėjo pažiūrėti, ar jai ko netrūksta. Ožka jautėsi laiminga ir pilna burna skabė žolę. Net pats ponas Segenas buvo sužavėtas.

— Pagaliau, — galvojo vargšas žmogelis, — štai viena, kuri nesiilgi pas mane. Ponas Segenas apsisivylė, — jo ožka ilgėjosi.

Vieną dieną, žiūrėdama į kalnus, ji sako sau:

— Kaip gražu turėtų būti ten aukštumoje. Koks malonumas būtų išdykauti rūkuose be šitos nelemtos virvės, kuri taip graužia kaklą. Galbūt tinka asilui ar jaučiui ganytis pievoje, — ožkos trokšta erdvės.

Nuo šio momento pievos žolė jai atrodė nuvytusi. Ilgesys kankino ją. Ji lyso, jos pienas mažėjo. Gaila buvo žiūrėti, kaip ji ištisą dieną vilko savo virvę, galva pasukusi į kalnus ir plačiai atvirom šnervėm liūdnei kartojo savo "Meee..." Ponas Segenas puikiai pastebėjo, kad su jo ožka kažkas buvo netvarkoje, tačiau jis negalėjo suprasti, ko jai trūko. Vieną rytą, kada jis baigė ją melžti, ožka atsisuko į jį ir sako savo tarmišku balsu:

— Klausyk, ponas Segenai, aš ilgiuosi pas jus, leiskite man bėgti į kalnus.

— O mano Dieve... Ir ji, — sušuko pritrenktas ponas Segenas ir iš susijaudinimo paleido žemėn dubenį paskui, atsisėsdamas žolėje šalia ožkos, pramikčiojo šiai virpančiu balsu:

— Kaip tai, Baltute, tu nori mane palikti?

Ir Baltutė atsakė:

- Taip, ponas Segenai.
- Argi tau trūksta čia žolės?
- O ne, ponas Segenai.
- Galbūt tu esi pertrumpai pririšta, gal tu nori, kad aš tau pailginčiau virvę?
- Ne tai mane kankina, ponas Segenai.
- Pagaliau ko tau trūksta? Ir ko gi tu nori?
- Aš noriu bėgti į kalnus, ponas Segenai.
- Bet, nelaimingoji, ar tu nežinai, kad kalnuose yra vilkų. Ką darysi, kai tu jį sutiksi?
- Aš jį pasitiksiu savo ragų smūgiais, ponas Segenai.
- Vilkas tik pasijuoks iš tavo smūgių. Jis man sudraskė ožkas daug didesniais ragais negu tavo. Tu prisimeni gerai vargšę senąją Renodę, kuri čia buvo praeitais metais. Tikra valdovė buvo, tvirta ir stipri kaip ožys. Ji mušėsi su vilku ištisą naktį ir paskui, ryte, vilkas ją sudraskė.

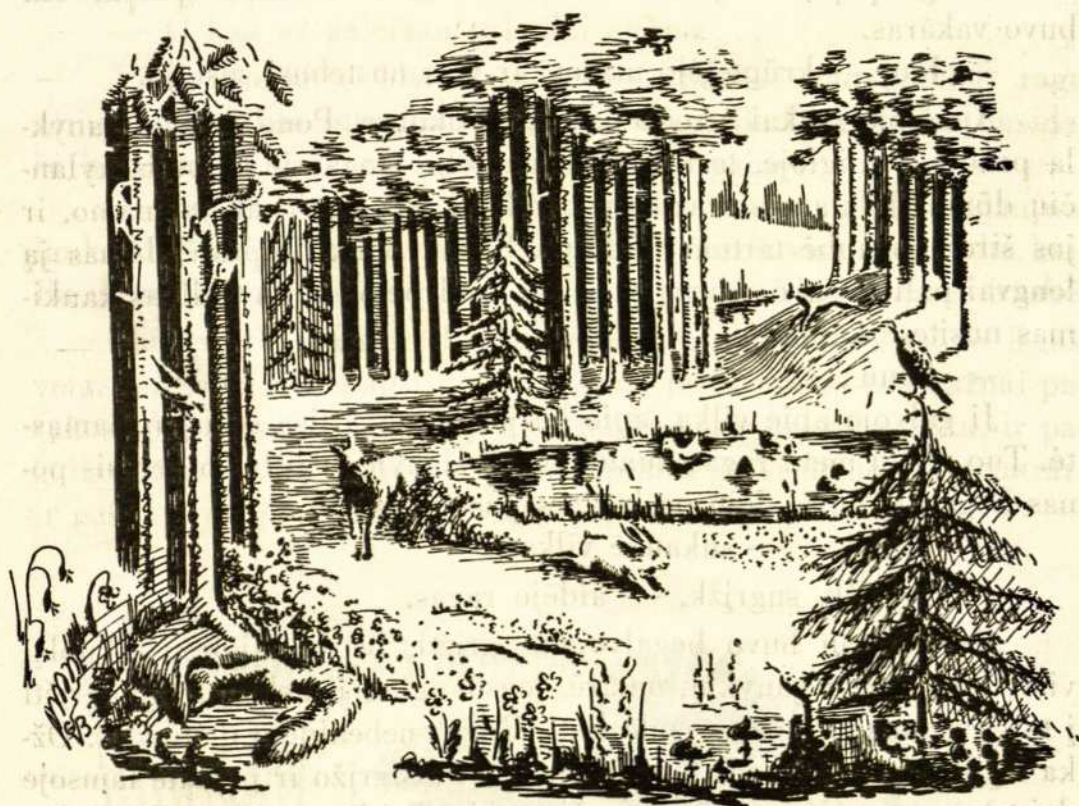
— Vargšė Renodė. Bet tai nereiškia nieko: ponas Segenai, leiskite man bėgti į kalnus.

— Dėl Dievo meilės, — sušnabždėjo ponas Segenas, — kas gi galų gale pasidarė toms mano ožkoms? Štai dar viena, kurią man vilkas sudraskys... Bet ne... Aš tave išsaugosiu, nežiūrint tavo užsispyrimo, nenaudėle, o kad tu nenutrauktum savo virvės, aš uždarysiu tave į tvartą, kur tu pasiliksi visad.

Tai pasakęs, nuvedė ponas Segenas savo ožką į tvartą, kuris buvo tamsus kaip naktis, ir duris užrakino dvigubu užraktu. Tačiau nelaimingasis jis užmiršo langą, ir vos tik jis atitolo keletą žingsnių, kaip mažutė ištrūko.

Tu juokies, Gringuarai. Lukterk, aš esu tikras, kad tu palikai ožką ir esi nusistatęs prieš gerąjį poną Segeną. Mes pamatysime, ar tu ilgai juoksies.

Tu galvoji Gringuarai, kaip laiminga buvo mūsų ožka. Nei virvės, nei kuolo, nieko, kas jai neleistų šokinėti ir išdykaukti kiek širdis trokšta. O ten buvo žolės, mano mielas, net virš ragų... Ir kokios žolės, kvepianti, švelni, karpyta, iš tūkstančio augalų. Tai buvo visai, kas kita negu pievos žolė. O gi gėlės. Didžiulės, mėlynos kaip taurės, purpuro spalvos. Visas miškas buvo persisunkęs jų kvapu. Pusiau girta, persiversdama šokinėjo Baltutė atkrančiais, riedėjo žemyn kartu su nubirusiais lapais ir kaštanais. Paskui vienu šuoliu ji atsistojo ant kojų. Op, ir vėl pirmyn, galva į priekį, per tankumynus ir per gėlynus, tai ant kalvos, tai žemyn, viršuj. apačioj, — jos buvo pilna visur. Buvo galima pagalvoti, jog ten kalnuose buvo de-

šimt pono Segeno ožkų. Jokios baimės nejautė Baltutė. Vienu šuoliu ji peršokdavo kalnų šaltinius, kurie ją paskandindavo mažytėse vandens dulkelėse. Tada visa peršlapusi ji išsitiesdavo ant kokios akmens plokštės, ir saulė ją išdžiovindavo. Sykį bebėgdama viena aukštuma su kalnų žvangučiu dantyse, ji pastebėjo apačioje, ten visai apačioje, slėnyje pono Segeno namus ir pievą. Tai ją privertė juoktis iki ašarų.

— Kaip ten ankšta ir kaip aš ten galėjau išbūti iki šiol?

Matydama save pačioj viršūnėj, ji galvojo esanti didesnė negu visas pasaulis. Vienu žodžiu, tai buvo laimingiausia jos diena. Apie vidudienį, bešokinėdama į kairę ir į dešinę, ji papuolė į būrį kalnų ožių, kurie savo baltais dantimis skabinėjo krūmų lapus. Mūsų mažutė su savo baltu aprėdu buvo tikra sensacija. Jai užleido pačią geriausią vietą ir visi šie ponai stengėsi jai būti labai mandagūs. Ir atrodo, bet tai tegu palieka tarpe mūsų, Gringuarai, jog vienas juodu kailiu jaunas ožys turėjo laimės kristi mūsų Baltutei į akį. Mūsų meilužiai nuklydo tarpe medžių, valandą ar dvi, ir jei tu nori žinoti, ką jie ten kalbėjo, paklausk šnekutį upelį, kuris teka nematomas po samanomis.

Staiga papūtė vėjelis. Kalnai nusidažė violetine spalva. Tai buvo vakaras.

— Jau, — krūptelėjo mažutė ir visa nustebusi sustojo.

Apačioje laukai atrodė pasinėrę rūkuose. Pono Segeno ganykla pradingo migloje, tesimatė tik namelio stogas ir truputis kylančių dūmų. Ji klausėsi varpelių bandos kurią varė nakčiai namo, ir jos širdį apgaubė tartum liūdesys. Kalnų paukštis pralėkdamas ją lengvai palietė savo sparnais, ji visa suvirpėjo — po to ilgas kaukimas nusitęsė kalnuose.

— Auuu...

Ji galvojo apie vilką, apie kurį kvailutė ištisą dieną nepamastė. Tuo pačiu metu ragas nuaidėjo toli slėnyje. Tai buvo gerasis ponas Segenas, kuris dėjo paskutines pastangas.

— Auuu... — sukaukė vilkas.

— Sugrįžk, sugrįžk, — aidėjo ragas.

Baltutė jau buvo begalvojanti grįžti, bet, prisiminusi kuolą, virvę ir aptvertą ganyklą, nutarė, jog daugiau ji nebegalėtų sugrįžti į tą gyvenimą, ji apsisprendė likti. Ragas nebeaidėjo daugiau... Ožka išgirdo užpakaly jos lapų šlamesį. Ji atsigrįžo ir pamatė tamsoje dvi trumpas ausis ir dvi žvilgančias akis. Tai buvo vilkas. Didžiulis, nejudas, atsitūpęs ant paskutiniųjų kojų, stebėjo jis mažutę ožką, iš anksto rydamas seiles. Kadangi gerai žinojo jog ji jam nebeištrūks, tad visiškai nei nesiskubino. Tiktai kai Baltutė atsigrįžo, jis piktai nusijuokė.

— Ha, ha, va, mažoji pono Segeno ožka, — ir jo ilgas, raudonas liežuvis ištįso ant apatinės lūpos. Baltutė suvirpėjo. Vienu momentu ji prisiminė senosios Renodės istoriją, kuri mušėsi visą naktį su vilku, ir ryte jis ją sudraskė. Ji pagalvojo — gal geriau,

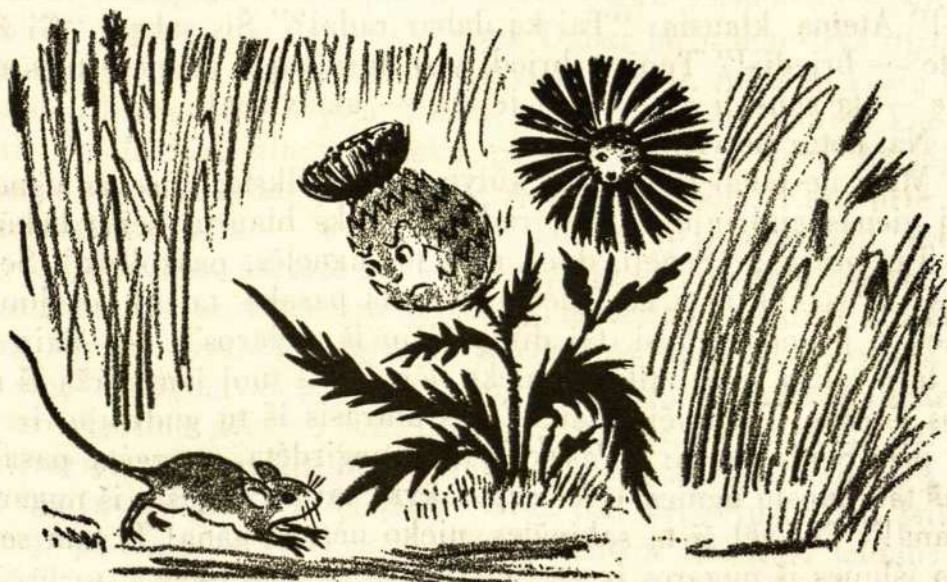
kad vilkas ją tuoj pat sudraskytų. Tačiau ne, ji nutarė gintis galvą žemyn, ragais į priekį, kaip drąsi pono Segeno ožka, o ji tokia ir buvo. Ne dėl to jog ji būtų turėjusi vilties užmušti vilką — ožkos neužmuša vilko — ji tik troško išsilaikyti tiek ilgai kaip senoji Renodė. Pagaliau pabaisa pajudėjo, ir mažutės ragai pradėjo mirties šokį. O drąsioji ožkutė, su koku užsidegimu ji mušėsi. Daugiau negu dešimt kartų, aš tikrai nemeluojau, Gringuarai, ji privertė vilką trauktis atsikvėpti. Per šios minutės paliaubas skubiai nusiskindavo mažutė keletą lapelių taip brangios žolės ir paskui vėl grįždavo į kovą pilna burna. Taip tęsėsi visą naktį. Laikas nuo laiko žvilgterdavo Baltutė į žvaigždes, kurios šokinėjo aukštai žydram danguje, ir sušnibždėdavo:

— O kad aš galėčiau sulaukti aušros...

Viena po kitos blyško žvaigždės. Baltutė sudvigubino ragų smūgius, o vilkas sutankino savo puolimus. Balkšva spalva nusidažė horizontas. Kažkur sugiedojo ūkininko gaidys.

— Pagaliau — tarė vargšas gyvulėlis, kuris nieko daugiau nelaukė kaip aušros numirti. Ji išsitiesė ant žemės visu savo baltu kailiu, kuris buvo nusidažęs krauju. Tada puolė vilkas ir ją sudraskė.

Sudiev, Gringuarai. Istorija, kurią girdėjai nėra mano išgalvota. Jei kada tu keliausi per Provančą, jo ūkininkai tau dažnai pasakos apie pono Segeno ožką, kuri mušėsi visą naktį su vilku, ir pagaliau ryte ją vilkas sudraskė. Tu supranti gerai mane, Gringuarai: ir paskui ryte ją vilkas sudraskė...

TRYS BROLIAI

Žmonių pasaka

Buvo du broliai gudrūs, trečias kvailas. Ir eina gudrieji vienu keliu, o kvailys vienas pats — kitu keliu.

Paėję koki galą, kvailys ir ėmęs šaukti: “E-e, broliai! Eikit šen, žiūrėkit, ką aš čia radau!” Tuodu broliai ir šnekasi: “Eikime pažiūrėti, gal tas kvailys ir gerą daiktą rado”. Atėję pas jį: “Tai ką tu čia radai?” Tas rodęs akėtvirbalį radęs, sakęs: “Ar matote, brolaičiai, koks čia geras iešmas briedžiui kepti!” Tuodu nusispio- vę ir saką: “Matai, kad jau kvailys — kvailys, nei briedžio, nei nie- ko, o jis džiaugiasi akėtvirbaliu, kad geras iešmas jam būsiąs brie- džiui kepti!” Ir nuėję sau.

Tas vėl paėjęs toliau ir ėmęs šaukti, rėkti: “Broliai, broliai! Eikškit, ką aš čia dabar radau!” Tuodu tariąsi eiti, tariąsi neiti, bet vėl susišnekę: “Ar eikim, ar ką pasižiūrėti, gal tas kvailys ir ką gera rado”. Gi prieina — prie sauso gluosnio atsistojęs ir be- šūkaujās. Tuodu priėję klausia: “Tai ko tu čia šūkauji? ką tu čia dabar radai?” — “Žiūrėkit, brolučiai, koks čia sausas medis brie- džiui kepti!” — “Et, tiktai su pusgalviu susidėk! be reikalo mudu jo paklausėme, ir gana: nei briedžio, nei nieko, o jis sau šaukia ir šaukia... Eime mudu sau!” Ir vėl tuodu nuėję savo keliu, o tas — savo.

Ir vėl visi paėjęję. Daugiau kvailys ir vėl šaukiąs: “E-e-e! bro- liai, broliai! eikite šenai! eikite žiūrėkite, ką aš čia radau! E-e!” Tuodu broliu nebenorį klausyti, bet šis šaukiąs ir šaukiąs. “Kad jau vis taip šaukia, ir šaukia, ar eikim pažiūrėti, ar ką, gal ir rado ką gera!” Ateina, klausia: “Tai ką dabar radai?” Šis sakęs: “Gi žiū- rėkite — briedis!” Tuoį tą briedį visi nusmaugę, atsinešę tuos me- džius — tą sausąjį gluosnį, tą iešmą — akėtvirbalį.

Na, netur nė vienas ugnies.

Matą ne labai toli — už kūlynų — smilksta, kūrenas ugnelė. Tuoį vienas gudriųjų nuėjęs, radęs — toks biaurus senis bekūre- nās. Tas prašęs: “Seneli, duok man tos ugnelės, paskolink”. Senis sakęs: “Pasakyk man negirdėtą, neregėtą pasaką, tai aš tau duosiu ugnies, o jei nepasakysi, tai diržą rėšiu iš nugaros”. Tas šiaip sa- kęs, taip sakęs, mikt mikt, ir nieko nēr. Senis tuoį jam diržą iš nu- garos išrėžęs. Tas nuėjęs sau. Einās antrasis iš tų gudriųjų, ir vėl taip pat. Senis sakęs: “Pasakyk man negirdėtą, neregėtą pasaką, tai aš tau duosiu ugnies, o jei nepasakysi, tai diržą rėšiu iš nugaros, ir gana!” Tas vėl šį tą sakinėjęs, nieko nēr, ir gana! Ir tam senis diržą išlupęs iš nugaros ir — “eik sau!”

Na, dabar nuėjęs kvailys prašyti ugnies. Senis taip pasakęs: “Pasakyk man negirdėtą, neregėtą pasaką, tai duosiu ugnies; jei nepasakysi, tuoj diržą rėšiu iš nugaros”. Bet šis tuoj jam atsakęs: “Aš pasakysiu, tik tu man nesakyk “meluoji”, o jei tu man pasakysi “meluoji”, tai aš tau du diržu rėšiu iš nugaros”. Senis pasižadėjęs nepasakysiąs.

Na, šis ir ėmė sakyti:

— Einu per girią, žiūriu — šova, toj šovoj — geneliai. Aš į šovą įlindau, visus genelius išmušinėjau, nusipešiau, išsiskrodžiau... Dabar lendu iš tos šovos laukan — gi nebegaliu. Parėjau namo, atsinešiau kirvuką, prasikirtau didesnę skylę ir išlindau laukan. Vėl einu per girią. Girdžiu — trata, braška, švilpia, užia — ir atūžia tiesiai ant manęs! Žiūriu — devynios stirnelės viena koja bešokančios! Aš per tą koją pokšt, ta kojėlė triokšt ir nulūžo. Aš galveles nusiukinėjau, kailelius nusimausčiau ir einu. Vėl einu toliau per tą girią; girdžiu — spiegia, bimbiam, kaukia, cypia, švilpia. Žiūriu — devyni vilkai vieną bitelę bepiauną! Aš tuos vilkus nuganojau, tą bitelę susigavau ir nešuos. Ta bitelė man prinešė pilnas stirnenas medaus. Einu vėl ir priėjau upę. Lieptu beeidamas įlūžau. Visų septynių stirnenų medus į vandenį įkrito ir pasileido. Kas dabar daryti? Man to saldaus vandens gaila palikti, o neturiu kuo gerti. Pagalvoju, pagalvoju ir nusivožiau kaukuolėlį nuo savo galvos. Aš tą vandenį gėriau, gėriau, kolei saldus buvo. Paskui einu toliau. Ir ėmė visi žmonės manimi juoktis. Aš dar žvalgaus, ko jie čia manimi juokiasi. — “Gi, — sako, — žiūrėk, žmogeli, tau ant galvos kaukuolėlio nebėra!” Aš kapt sau į galvą — ir įsmigo mano pirštai į smegenas. Nusišpiovęs grįžtu atgal. Pasiėmiau savo kaukuolėlį, užsidėjau ant galvos ir einu. Dabar buvo man trys stirnenos pilnos medaus, o septyniose — tik vieni koriai. Aš iš tų korių nusilipdžiau kumeliuką ir joju. Prijojęs prie smuklės, neturiu kuo pririšti. Nusilaužiau gluosnio šaką, prismeigiau, — stovi. Aš įėjau į smuklę — visi žydai pražuvę — šabas — tuščia. Einu prie savo kumeliuko. Žiūriu — tas gluosnis, kur aš jį prismeigiau, išaugęs ligi pat dangaus. Aš tuo gluosniu lipt, lipt — prilipau dangų. Tuoj savo stirnenas, kur man buvo likusios, nunešiau Dievui ir atidaviau. Man Dievas dovanojo septynias karves. Aš tas karves varaus prie tos skylės, kur buvau įlipęs į dangų. Gi žiūriu — mano kumeliukas su tuo gluosniu paėjęs į šalį. Galvoju, galvoju, ką aš dabar darysiu. Nusivariau tas karves pas Šventąjį Petrą ir apsimainiau jas į penkis maišus pelų. Aš iš tų pelų virves vyt, vyt! Nusivijau. Įsikalęs mietą, pririšau tą virvę ir leidžiuos žemyn. Leidaus, leidaus ir... pritrūkau. Kybau dabar ore. Atjojo arklininkai, susikūrė po manim

BERŽAS SVYRUOLIS

J. B.

Kai svetimoje šaly lygiais plentais bekeliaudami pamatome kur pakely plačiai išskėtusį šakas beržą, nejučiomis prisimena Lietuva. Taip, rodos, ir sugrįžti į tėviškės beržynus, matai baltus beržų kamienus, girdi gležnų beržo lapelių šlamėjimą. Arba mintis nuskrenda ten prie tvenkinio, kur, savo šakas bemaž iki vandens nukleidęs, ankstų rytą stovėjo beržas svyruoklis, o jo lapais varvėjo skaidri rytmečio rasa. Kokie žali ir švelnūs buvo jo lapai!

Beržas — labiausiai mėgstamas lietuvių medis. Kiek daug romantikos su jo vardu susiję, kiek poezijos rasotom beržo šakom paskirta! Atrodo, jei būtų galima kalbėti, kad medžiai, kaip ir žmonės, turi savo būdą ir charakterį, tai beržo būdas kažkodėl turėtų būti panašus lietuvių būdai. Ir vienas ir kitas vieniši, kažkokio liūdesio pilni; ir vienas ir kitas stiprūs ir atsparūs, nereikalaujant didelių patogumų, tvirtai įaugę į savo žemę.

Neveltui juk ir mūsų dainose beržas visur sudvasintas. Kai dainuojame „Ko liūdi, berželi, ko liūdi“ ir klausiamo, „ar auštantis rytas nelinksmin, ar gaila naktinės tamsios“, — ar ne savo ilgesį pergyvename, ar ne savo liūdesį ten apdainuojame? O kitoje dainoje sutinkame tris berželius, gale lauko stovinčius, kaip žmones tarp savęs besikalbančius, savo ateitim besidalinančius.

ugni. Kai sprogo kibirkštis, ir išdegė man kuproje šova. Paskui atlėkė bitės ir susimetė toje šovoje, — pradėjo medų nešti. Aš viena ranka turėjęs, į tą virvę įsikibęs, o antrąją tą medų kabinau. Nuo to labai sunkus likau, ir nutrūko man virvė. Aš nukritau į... pragarą.”

Senis klausias: „Tai ką gi tu tame pragare matei?“ O šis jam: „Gi žiūriu — mano tėvas tavo tėvu oran bejojas!“ Senis kad sušuks: „Meluoji, negali būti!“ Čia kvailys išrėžęs seniui du diržu iš nuvaro, atsinešęs ugnies, ir, briedį išsikepę, visi pavalgę.

Nei Amerikoje, nei Kanadoje nerasime lygiai tokio pat beržo, kaip Lietuvoje, bet jie visi panašūs. Beržų rūšių esama apie 30. Lietuviškasis beržas išauga iki 25 metrų aukščio. Jis nelepus ir auga visur: smėlyje ir derlingoje dirvoje, sausose ir šlapiose vietose. Nebent tik pušis gali pakęsti blogesnę dirvą. Beržo amžius siekia iki 150 metų, tačiau jau 40 metų beržas būna pilno savo aukštumo ir grožio. Beržas labiausia mėgsta šviesą, todėl laukuose ir saulėje augą beržai, yra žymiai gražesni ir švelnesni už jų brolius, kuriems likimas lėmė augti beržynuose ar kitokiuose miškuose. Grynų beržynų, kuriuose tik vieni beržai bebūtų augę, Lietuvoje nebuvo daug. Jie tesudarė vos 10% visų mūsų miškų ploto. Daugiausia tokių beržynų buvo Šiaulių, Rokiškio, Panevėžio ir Biržų apylinkėse. Šiaip gi beržai buvo išsimaišę kartu su kitais medžiais.

Beržo mediena balta, skali, labai tinkama baldų ir visokių įrankių gamybai bei kurui, o beržo žievės viršutinė dalis, vadinama tošis, naudojama įvairioms dėžutėms ir krepšeliams daryti, taip pat ir apavų pramonėje.

Pavasariais beržo kamienu teka sula. Kas tai būtų per pavasaris Lietuvoje, jei neatsigertum tokios gaivinančios ir gardžios beržo sulos. Ji gardesnė už bet kokį gėrimą. Beržo lapai ir jauni pumpurėliai lietuvių buvo vartojami kaip vaistai nuo visokių ligų, o per Velykas jauni beržų lapeliai nepaprastai gražiai nudažydavo velykinius margučius.

Sekminių metu beržais išpuošdavo namus ir gyvulius, pakelių Rūpintojėlius beržų šakelėmis nukaišydavo. O kai ateidavo Dievo Kūno šventės, bažnyčiose būdavo sustatomi ištisi beržynai. Tada maišydavosi bedžiūvančių beržų kvapas su smilkalais prie altoriaus, ir, rodos, pati malda veržte verždavosi prie Dievo.

SVETIMAME MIESTE

ROMUALDAS KISIELIUS

Stovi ramūs, marmuriniai,
Šimtaaukščiai pastatai,
Puošia saulėtos karūnos
Jiems viršugalvius aukštai.

Apačioj, tarp jų, lyg upės
Neša tūkstančius širdžių,
Per tą skubesį ir triukšmą
Šiandien nieko negirdžiu.

Negirdžiu šilų ošimo,
Nei paukštelių čiulbėsių,
Vien tik naštą ištrėmimo
Gatvių upėmis nešu.

Vien tik ilgesį krūtinėj
Ginklą tremtinio kovos,
Ir troškimą begalinį
Savo žemės Lietuvos.

ARMONIKA

J. ŽADEIKIS

Nuo menamų dienų man patiko muzika, kokia ji bebūtų ir kokiais instrumentais išreikšta. Jau būdamas piemenėliu, klausiau kiekvieno paukščio čiulbėjimo ir pradėjau iš karklo žievės sukti švilpynę. Už tai nuo šeimininko tekdavo patirti barnių. Prisireikė man gudrauti, visą kalnę suversti kaimynų vaikams.

Kai truputį paūgėjau, užsiganiau tiek pinigų, kad nusipirkau lūpinę armonikėlę. Jaučiaus tada lyg koks karalaitis. Vos atsikėlęs, imdavau armonikėlę ir grodavau be perstojo, tuo išreikšdamas skurdžią piemenėlio dalį pas svetimą šeimininką. O melodija tokia graudi!

Slinko dienos, savaitės . . . Kartu augo ir mano norai. Jau nebepasitenkinau armonikėle. O tie šeštadieniai, sekmadieniai ir juose įvykstančios vakaruškos! Neapsakomai gėrėjaus iš tolo verkiančios armonikos garsais, melodijomis. Parginęs bandą, užvalgęs juodos duonos plutą, šeimininkui nematant, pasiėmęs iš po žabų krūvos iš anksto paslėptus batus, tekinas bėgdavau ten, kur buvo girdėtis grojant.

Groja armoška, sukasi sušilusios poros, o aš išsižiojęs klausau jos melodijos. Kyla begalinis noras ir man įsigyti armoniką ir groti, kaip groja šis muzikantas.

Laikas vis bėga nesustodamai ir neprašomai. Aš jau ir pusbernis. Atlyginimas didesnis. Susitaučiau pinigų. Bet kur man nauja armonika! Nusipirkau seną. Per dideles pastangas ir užsispyrimą išmokau groti svarbiausius šokius: polką, valsą ir maršą. Pradžiai to ir užteko. Ir čia prasidėjo mano gražiausios dienos. Kviečia visur: į vestuves, į krikštynas, į pabaigtuves!

Bet neilgai tai tęsėsi. Ir šiandien menu tą šeštadienį ir tą valandą, kada mano armonika amžinai nutilo.

Begrodamas vakaruškose pamačiau mergaitę. Jų buvo daug, visas pulkas, visas kaimas, bet aš pamačiau tik vieną. Tokia daili, gražiai nuaugusi, tamsiais plaukais su skląstu viduryje, gyvom žiburiuojančiom akim, truputį smailia nosyte ir su duobele smakre. Ji šoko gyvai, lyg vėjas sukosi.

Atējēs į vakaruškas, pradėjau jos laukti. Ir kai ji pasirodydavo, ach, ką tada darydavo mano armonika! Niekas jos neapsakys! Rodos, patys suolai kėlėsi iš pasienių ir šoko aslos viduryje. Visi susikibdavo svaigiam siautime ir sukdavosi lyg įdūkę vėjai. Ir jų viduryje žydėdavo raudonais įkaitusiais veidais ji.

Vieną kartą ji pasakė man:

— Tu gerai groji!

Ir vos ištarė šiuos palaimingus žodžius, kaip aš ištempiau armoniką ir paleidau visais balsais. Su jais gaudė ir mano širdis, smarkiai plakdama. Norėjau sakyti, kad aš ją palydėsiu, bet ji jau šoko.

Kai pasibaigdavo šokiai, kai užgesdavo lempos ir pasipildavo visi kelyje, aš niekur jos nerasdavau. Kol atsisveikindavau su šeimininku ji buvo dingusi.

Pamačiau — iš būrio mūsų kaimo vyrų išsiskyrė vienas ir su ja pradėjo nuolatos šokti. Taip vakaruška po vakaruškos. Ir ji juokėsi jam, rodė gražius dantis. Ji nieko nebesakė man, nors grojau kaip pasiutęs ir temačiau ją tik vieną. Ir nežinia, ką darė mano armonika ir mano širdis!

Kai išeidavau po vakaruškų į kelią, į gražų sodais apgulusį kaimo kelią, užsikabindavau armoniką ir grodavau vienas pats, sau grodavau.

Tada pradėjau graužtis, juk aš niekad nepašoksiu, niekada nepalydėsiu mergaitės, juk aš groju. Niekada susikabinęs su draugais neišsileisiu į kelią ir nedainuosiu, nes jie nueis ir mane paliks.

Galvojau dienomis ir naktimis ir suradau, ką daryti.

Tai buvo šeštadienis. Pas kaimyną vakaruškos. Jau klegėjo jaunimas, kai aš atėjau. Jie sveikino mane, šeimnininkas pavaišino, kad pirštai geriau lankstytųsi. Ir ji pribėgo prie manęs ir kalbėjo:

— Grok, šį vakarą mes norim siausti.

Ir suplakė man širdis. Užguliau armoniką, įsižiūrėjau į langą ir pradėjau. Siuste siuto mano armonika. Šokis po šokio. Neleidau nė atsikvėpti.

Ir tada, kai visa sukosi ir užė, kada visi žydėjo, aš sukaupiau visas jėgas, staiga tempiau dupleles ir perplėšiau. Visai perplėšiau!

Subėgo prie manęs visi. Sustojo, o man beveik ašaros biro. Gailėjausi armonikos. Išlėkė dviračiu man kitos parvežti, bet aš nebegroja. Ne!

— Ir aš noriu šokti! — pasakiau jiems.

JUOKAI

Joniukas: — Atspėk mįslę: žalias ir raudonas, turi keturias kojas, skrenda oru ir dainuoja?

— Nežinau. Kas tai yra?

— O, aš dar pats nesugalvoju.

*

— Tėveli, duok man dešimt centų.

— Ar tau neatrodo, sūnau, kad tu jau per didelis, jog visą laiką prašytum dešimt centų?

— Gal ir teisybę sakai, tėve. Duok man tuomet dolerį, gerai?

*

Vienas pilietis, kuriam gyvenimas buvo truputį atsibodęs, nutarė nusizudyti pasikardamas. Kaip tik tuo metu į kambarį įėjo jo draugas ir rado jį stovintį su virve, apjuosta aplink juosmenį. Paklaustas, ką jis rengėsi daryti, pasisakė norįs užbaigti savo gyvenimą.

— Bet kodėl gi užrišai virvę aplink juosmenį?

— Mat, kai aš užrišau ją ant kaklo, ji mane pradėjo smaugti.

*

14 metų berniukas prašė reporterių nieko nerašyti apie tai, kad jis išgelbėjo skęstantį draugą.

— Jeigu mano mokytojai tai sužinos, — samprotavo jis, — jie man tuoj lieps parašyti rašinėlį apie tai.

*

Atėjęs namo, ponas Žiurkus rado savo sūnų šokinėjantį ant vienos kojos po kambarį.

— Kodėl tu tai darai, Petriuk? — nustebęs pasiteiravo jis.

— Matai, tėveli, aš išgėriau tuos vaistus, kuriuos man gydytojas prirašė, bet tik dabar prisiminiau, kad aš juos prieš geriant nesuplačiau, kaip kad buvo parašyta ant buteliuko. Taigi, aš plaku juos dabar, — paaiškino gudragalvis.

*

Dartmouth, Anglijoje, vienos įstaigų reikmenų parodos tarnautojai po ilgo tyrinėjimo pagaliau suprato, kodėl paroda sutraukė tokį didelį skaičių mokyklinio amžiaus vaikų. Jie, pasirodo, spręsdavo uždavinius parodoje išstatytų skaičiavimo mašinelių pagalba.

*

Po spektaklio atidarymo vieno muzikinio veikalo svarbiausioji artistė pasitraukė į savo kambarį užkulisiuose. Netrukus iš tos krypties pasigirdo nežmoniškas šauksmas. Aktoriai ir režisieriai bemačiant subėgo patikrinti riksmo priežastį.

— Mane apgavo, apgavo! — kukčiojo primadona. — Tik pasižiūrėkit! Mano gėlės — vienuolika puokščių!

— Vienuolika puokščių? Bet, juk tai puiku

— Vienuolika! — pyko vakaro žvaigždė, — aš užmokėjau už 12!

— Kai aš buvau dar visai mažas, — pasakojo Rachmaninovas, garsus rusų kompozitorius, — turėjau kartą skambinti viename koncerte žymaus kunigaikščio namuose. Nesigirdamas, turiu pripažinti, kad kaip 7 m. amžiaus vaikas aš visai gerai atlikau Beethoveno Kreuzer'io Sonatą. Ši sonata, kaip žinote, pasižymi keliomis labai ilgomis ir efektingomis pauzomis. Taigi, vienos tokios pauzos metu kunigaikščio žmona, maloni sena ponija, pasilenkė prie manęs, paglostė per petį ir sušnabždėjo:

— Paskambink mums, ką moki, vaikeli.

*

Liūdna, didelėmis akimis, mažytė moterėlė ramiai sėdėjo psichiatrijos daktaro kabinete. Gydytojas ją švelniai klausinėjo, norėdamas sužinoti, kodėl jos artimieji norėjo ją patalpinti į pamišėlių namus.

— Papasakokite man apie savo rūpestį.

— Aš labai mėgstu blynus. Tai ir viskas, daktare.

— Tai viskas? Hm, aš pats labai mėgstu blynus!

— O, daktare, tikrai? — ji net suplojo rankomis iš džiaugsmo. — Jūs būtinai turit ateiti pas mus... Aš turiu blynų pilnus lagaminus!

*

Šešiametis Jonukas nusirito laiptais žemyn, garsiai verkdamas.

— Kas atsitiko? — susirūpino mamytė.

— Nugį tėtis kabino paveikslą ant sienos ir sudavė plaktuku per nykštį! — kūkčiojo Jonukas.

— Tai nieko blogo, — ramino mama. — Toks didelis vyras, kaip tu, neturėtų verkti dėl tokių menkniekių. Kodėl tu nesijuokei?

— Aš juokiausi, — atsiliepė Jonukas.

*

Universiteto profesorius, išvykęs į ilgą ir įdomią kelionę po kraštą, pasiėmė kartu ir savo mažą sūnelį. Sekančią dieną po jų sugrįžimo paštu buvo gautas pakietėlis, už kurį dar reikėjo primokėti. Tačiau nei motina nei pats profesorius negalėjo surasti reikiamų trijų dolerių ir buvo labai nustebinti, kai jų sūnelis pasisiūlė užmokėti paštininkui. Paklaustas, koku būdu jis įsigijo tiek pinigų, mažasis vyrukas paaiškino: "Labai paprastai: mūsų kelionės metu tėvelis labai neatsargiai elgėsi su pinigais; beveik visuomet palikdavo kiek ant stalo, kur mes valgydavom. Taigi, aš tik surinkau visus".

*

Įsigėręs pilietis stovėjo šalia baro ir laikė rūpestingai sugniaužtus delnus. Karts nuo karto jis žvilgterėdavo vidun pro suglaustus pirštus, pirma su viena akimi, paskui su antra.

— Ką ten turi? — prisispyręs klausinėjo draugas.

— Spėk! — paslaptinai šypsojosi girtasis.

— Peteliškę?

— Ne, — po atsargaus žvilgtelėjimo į tamsias saujos gelmes.

— Žvirblį?

Pilietis vėl pasitikrino: — Ne.

— Oo, aš nebežinau. Gal dramblių? — draugo akys sužibo nauja viltimi. Girtasis dar kartą apžiūrėjo savo saują ir paklausė:

— Kokios spalvos?

*

Ūkininkas, norėdamas atbaidyti savo penkiamečių sūnų nuo lamkymosi į seną klojimą, pasakė šiam, kad ten gyveno vaiduoklis. Po keliolikos valandų jaunas vyrukas pranešė tėvui, kad jiems jau nebereikia rūpintis apie vaiduoklį:

— Aš ką tik jį sudeginau, — jis paaiškino. Ir jis tikrai tai padarė — su visu klojimu.

*

Kleopas Baltramiejui: "Ar labai susižeidei, krisdamas nuo kopečių?"

Baltramiejus Kleopui: "O, galėjo būti ir blogiau. Šiaip ar taip, aš vistiek turėjau lipti žemyn pasiimti daugiau vinių."

*

— Klausyk, tėvai, — kalbėjo gydytojas senam ir prisiekusiam girtuokliui, — tai visai rimtas reikalas. Tamsta turi atsisakyti nuo degtinės arba kitaip neteksi regėjimo.

— Kągi, ponas daktare, — valandėlę pasvarstęs, tarė pacientas, — aš esu jau senas, ir aš pagalvojau, kad aš gyvenime mačiau jau beveik viską.

*

— Tu šiandien užsidėjęs tikrai įdomią porą kojinių, Jonai: viena žalia, kita raudona.

— Taip, bet keisčiausia yra tai, kad aš namie turiu dar vieną lygiai tokią pačią porą.

*

Garsusis humoristas Mark Twain kartą vizitavo Angliją. Glasgovo geležinkelio stoty jį pamatė jo artimas pažįstamas, pribėgo ir sako: "Kaip gerai kad aš tamstą čia sutikau. Kaip žinai, aš gyvenu Londone, turiu grįžti namo, bet neturiu pinigų nusipirkti bilietui, nes šįryt buvau apvogtas — vagys ištraukė mano piniginę". Mark Twain ramiai iš klausė ir sako: "Pinigų nusipirkti tau bilietui neturiu, bet kadangi aš važiuoju taip pat į Londoną, tai aš tau padėsiu. Aš atsisėsiu, sustatysiu kojas, o tu, palindęs po suolu, lengvai pralisi pro konduktoriaus kontrolę". Taip jie ir padarė — Mark Twain ant suolo, o draugas po suolu. Pagaliau ateina konduktorius, patikrina visų bilietus ir prieina prie Mark Twain. Šis paduoda konduktoriui du bilietus. Konduktorius apsidairė ir klausia: "Kieno antras?" "Tai mano draugo", — sako Mark Twain praskleidęs kojas ir rodydamas pirštu po suolu.

MISLĖS

Akmens kojos, medžio liemu, stiklo akys, šiaudų kepurė.

Namas.

Atvažiavo pakulioriai, išsigando gaspadoriai, namai per langus išlindo.

Žuvis gaudo tinklu.

Bačka dejuoja, bajorai geria.

Kiaulė ir paršiukai.

Kad atsikeltų — dangų pasiektų, kad prašnektų — daug pasakytų, kad rankas turėtų — vagis pagautų.

Kelias.

Už žemę juodesnis, užsniegą baltesnis, už slenkstį mažesnis, už stogą aukštesnis.

Dūmai.

Vienas laukia nakties, kitas — dienos, trečias sako: man vistiek reik spoksot.

Lova, durys, langas.

Keturi broliai pakliuvo į nelaisvę, penktasis atėjo vaduoti ir pats pakliuvo.

Virbalai.

Du galu, du žiedu, o vidury vinis.

Žirklys.

Pykšt pokšt ant lentos, kybur vybur ant tvoros.

Skalbiniai.

Eina jautis vandens gerti pilvą namie palikęs.

Užvalkalas.

Boba ragana, jos kojos kaip šakės, visą svieta peni, o pati nuoga.

Žagrė.

Du naru narina, du vanagu kabina, o pats paskui seleną.

Artojas.

Gyvulių šerdamas, žmones penėdamas, eina per laukus žvangėdamas.

Dalgis.

Šepetys repetys aukštą pilį pastatys.

Grėblys ir kupeta.

Kupriotas senelis visus laukus apkuprina.

Piautuvai.

Tūkstančiai brolių viena juosta sujuosti.

Pėdas.

Žirgas tvarte, jo uodega lauke.

Kalavijas.

Penki tvartai, vienos durys.

Pirštinės.

Geležinėj balaitėj nuskendo kumelaitė.

Raktas.

Aukšta pana pypkę rūko.

Kaminas.

Tupi kampe tupinys, nepaveža nė arklys.

Krosnis.

Juodas čigonas ant raudono arklio.

Puodas ant ugnies.

Kai jaunas buvau, aukso kėdėj sėdėjau, kaip pasenau, nė šuo kaulų neėda.

Puodo šukės.

Ketrios panelės po vienu lietsargiu.

Stalo kojos.

Pusė geležies, pusė medžio, medį ėda.

Peilis.

Nors naujas, bet jau skylėtas.

Rėtis.

Maža žmonelė bebėgdama privalgo.

Špulė.

Vis keliai, vis keliai, o tik du galai.

Siūlas.

KLAUSIMAI — ATSAKYMAI

KLAUSIMAS. Ar visos žvaigždės yra suskaitytos mokslininkų ir ar visos jos turi vardus?

ATSAKYMAS. Ne. Visų žvaigždžių erdvėje joks mokslininkas negali ir, tur būt, niekada negalės suskaityti — tiek daug jų yra. Erdvė, kurioje mes matome žvaigždes, yra be galo, o ji pilna yra žvaigždžių. Nuo mūsų žemės, kuri yra tokia pat žvaigždė, kaip ir anos, kurias mes naktį matome, palyginamai, mažai žvaigždžių matyti. Daugumos jų, dėl nepaprasto tolumo, negalima matyti. Net ir tos, kurios matyti, nevisos dar turi savus vardus. Sunku jas "pakrikštyti" visas, nes jų yra labai daug. Daugumui iš jų priklauso grupių vardai, pav. Paukščių Kelias, Grigo Ratai.

KLAUSIMAS. Ar yra pasaulyje tautų, kurios dar neturi rašto?

ATSAKYMAS. Taip, yra. Jų, paprastai, nevadina tautomis, bet laukinių giminėmis, o angliškai jos yra vadinamos tribomis. Šiandieną tokių dar yra Afrikoje ir Australijoje.

KLAUSIMAS. Ar visos gyvių rūšys yra mokslininkų suskaitytos ir ar jos turi savo vardus?

ATSAKYMAS. Ne. Gyvių rūšių, kaip ir žvaigždžių, yra labai daug — ore, žemėje, vandenyje ir dar žmogaus nežengtuose miškuose — taip, kad visas jas suskaityti ir duoti joms vardus yra labai sunku, nors tad ir lengviau, negu žvaigždes suskaityti. Be to, ir tos pačios rūšies gyvių yra tiek daug skirtingų skyrių, kad mokslininkams užima labai daug laiko jas ištirti. Vienas vokiečių mokslininkas praleido visą savo gyvenimą vien tik skruzdėles tyrinėdamas. Jis rado daug skirtingų rūšių skruzdėlių giminėje. Nuostabus yra skruzdėlių gyvenimas.

KLAUSIMAS. Ar visa žemė yra jau mokslininkų ištirta?

ATSAKYMAS. Ne. Vienas prancūzų mokslininkas apskaitė, kad apie penktadalis visos žemės paviršiaus yra dar neištirtas. Tie dideli, dar žmogaus nepalieti, plotai esą labai turtingi mineralais, akmenimis, nafta ir kt.

KLAUSIMAS. Aš mokausi viešojoje (public) mokykloje. Mano klasės mokytojas nėra vienodas visiems mokiniams — vieniems geresnis, kitiems ne. Apie mane jis visada blogos nuomonės ir dėl to aš dažnai turiu nemalonumų, net klasės akyse. Ar reikėtų man apie tai pasiskųsti mokyklos vedėjui (principal)?

ATSAKYMAS. Tiesioginiai ne. Pirmiausia, reikia kalbėti apie tai su savo tėvais. Tėvai, ištyrę padėtį, jeigu galima, turėtų pakalbėti pirmą su pačiu mokytoju. Jeigu tas nepadėtų, tada tėvai turėtų pakalbėti su mokyklos vedėju. Šita problema yra labai rimta, būna atsitikimų, kur tėvai dėl to kelia vaiką į kitą mokyklą, jeigu galima.

SKAMBĒKIT, MANO KANKLĒS

V. JONIKAS

Skambēkit, mano kanklēs
Nuo pirštų dievinų,
Išauskit aukso tinklą
Viliojančių dainų.

Klin klan, klin klan,
Visos žuvys tinklan,
Visos žuvys tinklan.

Klin klan, klin klan,
Visi žvejai tinklan,
Visi žvejai tinklan.

Klin klan, klin klan,
Visos žvejės tinklan,
Visos žvejės tinklan.

Skambēkit, mano kanklēs
Nuo pirštų dievinų,
Išauskit aukso tinklą
Viliojančių dainų.

TAKELIAI

V. JONIKAS

Žinom šilo aikštėje
Mėlsvus žiedelius,
Mielus takelius.

Kur mamytė vaikščiojo
Jauna būdama,
Uogas rinkdama.

Kur tėvelį būsimą
Glaudė širdele.
Glostė rankele.

Ten mes atsidusime
Iš visos širdies,
Gėlės vėl žydės.

PASAKA APIE EGLELĒ VERKSNELE

L. ČEPIENĒ

Didelēs snaigēs sukosi ore. Visos jos buvo baltos ir spindējo saulutēje. Tačiau viena, pati didžioji, spindējo labiausiai. Ji buvo panaši į žvaigždę, todėl eglės ją žvaigždute ir vadino. Žvaigždutė išsiskyrė iš kitų, pasisuko, pasisupo ore ir nusileido ant mažutės eglės, kuri žaliavo miške tarp didžiųjų eglių. Ant eglės šakelių kabojo pakibę daug ašarėlių. Mat, ši mažoji buvo tikra verksnė. Dėl mažiausio nieko ji apsižliumbdavo. Senosios eglės ją ir praminė verksnele.

Kada snaigēs sukosi ore, eglėle snaudė, ir vos tik tai žvaigždutė prikibo prie jos viršūnės, ši pabudo ir ėmė verkti.

Atbėgo kiškelis.

— Ko gi raudi, eglele? — klausė jis.

— Nežinau! Šaltas lašelis ant mano viršūnėlės! — dejuoja eglelė.

— Cit, neverk, — ramina ją kiškelis. — Tai sniego žvaigždutė. Aš ją tuojau nupūsiu. — Ir jis taip stipriai savo perplyšusiomis lūpomis papūtė žvaigždutę, jog verksnelė prapliupo juoktis.

Ir žvaigždutė juokėsi. Ji stipriai laikėsi už spyglių ir smagiai suposė.

— Daug gražiau yra juoktis, ne verkti! — šaukė ji eglelei ir, pasileidusi nuo viršūnėlės, plasnojo aplink.

— Palauk, nenuskrisk dar. Tūpk ant mano šakelių, pasupsiu tave, — prašė eglėlė. Jai patiko žvaigždutė, ir jai dabar buvo nemalonu, kad pirma verkė.

— Neturiu daugiau laiko! — šuktelėjo žvaigždutė.

— Nusileisk šen, dar dabar! — užsispyrė verksnelė ir pravirko, kaip visada, kai kas nedarydavo taip, kaip ji norėdavo.

— Klausyk, eglele, — griežtai prabilo žvaigždutė. — Jeigu tu nenustosi verkšlenus, niekados nežaisiu su tavim ir nepakviesiu tavęs į eglių šventę.

— Šoks Striukutis, šoks Bukutis, šoks visi kiškeliai... dainavo kiškelis ir striuokinėjo.

— Bent kartą pamėgink nežliumbti: už kiekvieną sulaikytą ašarą prisegsiu tau po snaigę prie tavo šakelių, ir eglių šventėje tu

būsi pati gražiausia eglelė, — tarė žvaigždutė ir nuplasnojo snai-
gių būryje į mišką.

— Neverksiu! — tarė eglelė.

— Na, pažiūrėsiu, kaip tu išsilaikysi neverkusi, — erzino
verksnelę kiškis. — Pažiūrėsim.

— Neverksiu, vistiek neverksiu, — tvirtino eglelė.

— Karr! — karktelėjo ant kelmo tupėjusi ir viską girdėjusi
varna. — Tu tokia spygliuota, nė nutūpti į tave negalima. Tu augi
visai nenaudingas medis, — erzino ją varna.

— Aš užaugsiu didelė ir būsiu naudinga. Iš manęs gamins po-
pierių, ir atspausdins pasakų vaikams.

Eglelei buvo pikta, kad apie ją taip kalbėjo, bet ji dabar, iš-
skleidusi šakeles, ėmė sau dainelę niūniuoti.

— Tu neverki? — prišoko nustebęs kiškelis.

— Tu neverki? — paklausė ir senoji eglė, verksnelės teta, ir
pažiūrėjo į eglelės šakas. Šakos buvo visai sausos.

— Tikrai neverkei, — stebėjosi teta. — Seniai laukiau šios va-
landos, kada tu tapsi tikra eglė, ne verksnė. Štai dabar dovanuju tau
šį sidabrinį kankorėžį iš pasakų šalies.

— Iš pasakų šalies! — nustebo eglelė.

— Kankorėžis stebuklingas, — toliau aiškino tetulė. — Viena
kartą per metus, ir tiktai per eglų šventę, jis gali tau padovanoti, ko
labiausiai norėtum. Prašyti reikia taip:

Kankorėži, pasiūbuok,
man ko noriu, dovanok.

Eglelė suvirpėjo iš džiaugsmo. Kaip seniai norėjo ji kanklių!
Tokių, kokias nešėsi kartą per mišką kankliuodamas žilas senelis.

— Aš norėčiau kanklių, — pasakė tyliai eglelė.

— Štai įsegu tau kankorėžį į žaliausiąją šakelę. Rytoj eglų
šventėje paprašyk jo, ko nori. Labanakt, eglele, — pasakė teta ir
užsnūdo.

Ir mažoji eglelė užsimerkė. Tačiau miegoti ji negalėjo. Širdelė
taip džiaugėsi ir daužė, kaip koks būgnelis. Šakelės siūbavo stebuk-
lingą kankorėžį. Siūbavo, siūbavo ir užmigo.

Praslinko naktis. Diena prabėgo. Ir vėl sutemo. Danguje suži-
bo Vakarinė žvaigždė. Sugaudė bažnyčių varpai. Senosios eglės
palenkė savo viršūnes ir ėmė melstis.

O eglelė vis dar miegojo. Ore sukosi snaigės. Didžiausioji nu-
tūpė ant eglelės viršūnės. Eglelė pabudo ir neverkė. Ji juokėsi.

— Tu neverki? — nustebo snaigė. Tai buvo ta pati snaigė žvaigždutė. — Kokia tu puiki, eglele! — džiaugėsi žvaigždutė. — Dabar žaisiu su tavim ir papuošiu tave, kad būtumei pati gražiausioji.

— Skriskit, snaiguolėlės, skriskite čionai! Tūpkit ant šakelių, žerėkite linksmai — šaukė žvaigždutė savo drauges.

Ir baltosios snaiguolėlės ėmė tyliai leisti ant žaliųjų eglės šakelių. Stebuklas įvyko! Vos tik kuri paliečia eglėlę, tuojau pavirsta vaidilute, balta maža mergyte ilgais baltais plaukais ir spindinčia žvakute sidabro vainikėlyje.

Kaip puikiai spindėjo visa eglėlė! Ji siūbavo šakeles ir tyliai šnabždėjo:

Kankorėži, pasiūbuok,
šimtą kanklių dovanok!

Vos tik ištarė eglėlė tuos žodžius, susiūbavo kankorėžis, žvyneliai pasikėlė, ir iš ten kur paprastai gulėdavo sėklelės, ėmė byrėti mažutės kanklės.

Vaidilutės pagavo krentančias kankles. Nustebusios eglės palenkė savo viršūnes. Pamačiusios stebuklingą eglėlę, ištiesė viena kitai snaigėmis ir ledo varvekliais papuoštas šakas, sustojo ratu, ėmė šokti ir dainuoti nuostabią savo dainą.

Mažoji eglėlė spindėjo visų gražiausiai. Lyg apsvaigęs, žiūrėjo kiškelis į eglės per visą naktį. O kai danguje žvaigždės užgeso ir į mišką pažiūrėjo saulė, visos eglės ir mažoji eglėlė saldžiai snaudė, apie stebuklingąją šventę sapnuodamos.

PŪČIA VĖJAS

V. JONIKAS

Jie sustojo į ratelį,
Kaip senovėje žiloje,
Susiėmę už rankelių
Eina, sukasi, dainuoja.

Pūčia vėjas, neša laivą,
Nuneš mumis į Lietuvą —
Tai bus linksma, tai bus linksma,
Tai bus linksma Lietuvoje.

Jau ateina vakarėlis,
Kaip senojoje dainoje.
Sudiev liepos, ažuolėliai,
Likit sveiki — jie išjoja.

PATARLĖS

Žodis žvirbliu išlekia, jaučiu pargrįžta.

*

Be žvakės ir danguj tamsu.

*

Kiti metai, kiti lapai.

*

Kur šuo laka, ten ir loja.

*

Atras ugnis taukus.

*

Aviną duotas, dar gaidžio nori.

*

Kiekvienas medis savo šilui ošia.

*

Kaip lauke šaukia, taip girioj atsiliepia.

*

Kaip pasiklosi, taip išmiegosi.

*

Eina per marias vandens ieškodamas.

*

Kai išvagia arklius, tada tvartą rakina.

*

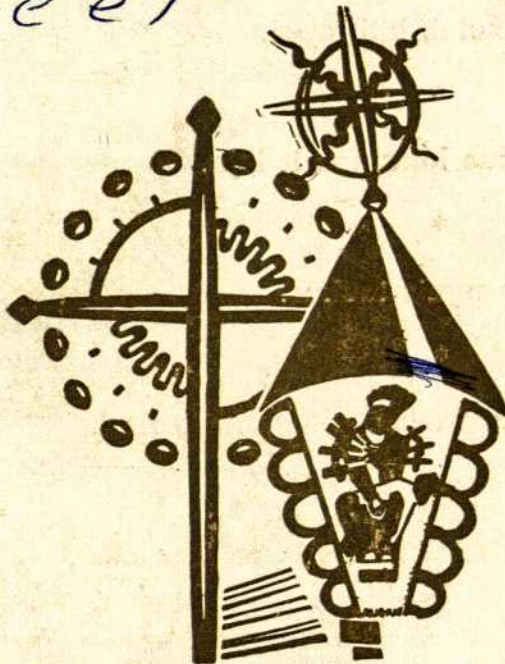
Duona verkia tinginio valgoma.

Williamas Senate
43 Bridge St.
Brockton 18. Mass.

ALP 4785
Larch.

Arith
Science

Main Street

91. 189,375